

Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi

The Effect of Attitudes Towards Turkish and English Courses on Academic Achievement

Semin KAZAZOđLU*

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Öz

Günümüz anadili edinimi ve yabancı dil öğretimi araştırmalarının odağını öğrenen özellikleri oluşturmaktadır. *Tutum* bu çerçevede öne çıkan kavramlardan biridir. Öğrencilerin bir dile yönelik olumlu tutumunun birçok öğrenme ortamında kolaylık ve başarı sağladığı, olumsuz tutumun ise başarısızlıkla ilişkili olduğu öngörülmektedir. Bu durumda öğrenen özelliklerinin saptanması, tutumlarının belirlenmesi eğitim ve öğretim hedeflerinin geliştirilmesinde yol gösterici olacaktır. Bu çalışmada, ortaöğretim 8. ve 9. sınıf öğrencilerinin İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumlarının akademik başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ancak Türkçe dersine yönelik tutum ile akademik başarı arasında bir ilişki saptanmamıştır. Ayrıca Türkçe ve İngilizce dersine yönelik tutumun birbiriyle ilişkili olmadığı da saptanan veriler arasındadır. Bunun yanı sıra, İngilizce başarı notu ile Türkçe başarı notu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tutum, anadili, yabancı dil, akademik başarı.

Abstract

Learner characteristics form a focus in the recent studies of mother tongue and foreign language. Attitude is one of the prominent concepts within this frame. It has been foreseen that positive attitude towards many learning environments provide easiness and achievement whereas a negative attitude is thought to be in correlation with failure. In this case, determination of learners' characteristics and attitudes will provide guidance in developing the objectives of education as well. In this study, the influence of eight and ninth graders' attitudes towards English and Turkish courses on their academic achievement in English and Turkish courses has been examined within the context of EFL students in Ankara, Turkey. According to the findings of the study it has been found that there is a significant relation between students' attitudes towards English course and academic achievement. However, in Turkish course no relationship has been found between attitudes and the academic achievement. Furthermore, no relationship has been found between the attitude of Turkish and English courses. In addition, it has been observed that there is a significant relationship between the students' English and Turkish grades. In the light of this finding it is possible to put forward that language achievements are correlated.

Keywords: Attitude, mother tongue, foreign language, academic achievement

Summary

Purpose

The purpose of the study is to identify the effect of attitudes towards Turkish and English courses on academic achievement. The study also attempts to examine to what extent the attitudes

* Yrd. Doç. Dr. Semin KAZAZOđLU, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Bölümü, seminkazazoglu@ktu.edu.tr

of students towards Turkish and English as common compulsory courses are related to their sex and the age of starting to learn English. In order to find out the attitude levels of the students, an instrument, named 'The Scale of Attitudes Towards English Course', (The Cronbach's Alpha=0.73) and developed by the researcher, was used. In addition to the students' attitudes towards Turkish course and its influence on their achievement in Turkish course has been examined through another instrument 'The Scale of Attitudes towards Turkish Lesson' (Cronbach Alpha=0.90) developed by Demirel (2005). The data were analyzed through conducting descriptive analyses and t-test, one-way ANOVA.

Results

The results indicate that there is a general positive attitude towards the courses of Turkish and English. The findings of the study suggest that there is a significant relation between students' attitudes towards English course and academic achievement. However, in Turkish course there is no significant relationship between attitudes and the academic achievement. In addition, it has been found that there is a significant relationship between the students' English and Turkish grades. In relation to the age of onset for learning English, we found that the students who started to learn English at the level of pre-school have more positive attitudes in English. The result of the study suggest significant differences between the students' attitudes and gender variable. The results of the study indicate that male students demonstrated more positive attitudes towards English course. However, in the case of Turkish course this finding is reversed. That is, female students demonstrated more positive attitudes than the male students in Turkish course.

Discussion

The affective domain including attitudes received considerable attention from both first and second language researchers. It is widely believed that affective characteristics in education are significant as they determine the learners' capacity of handling the target language. By referring to the current theories of foreign language learning it can be observed that the students' performance in the native language plays an important role in learning language skills and sub-skills. Butzkamm (2003: p. 31) believes that "successful learners capitalize on the vast amount of linguistic skills and world knowledge they have accumulated via the mother tongue". Therefore it makes it necessary to investigate learners' attitudes and performance in native and foreign language. Then, it would be possible to make some necessary modifications in order to reach high proficiency levels.

Conclusion

Several factors are considered to be important in foreign language learning. Among them, attitudes are regarded as a significant element. The researchers on language attitudes have proved that learners have positive attitudes towards language learning. Besides, it has been put forward that there is a relationship between attitudes and language achievement since attitudes determine the individual's capacity to participate effectively in the learning process. In addition, it has been suggested that in order to obtain cognitive success, learner should have a positive attitude toward the subject. Therefore, in the long process of foreign language learning, attitudes should not be underestimated. Curricula should involve a dedicated research on learners' individual choices including attitudes.

Giriş

Öğrencilerin derslerde kazanmaları gereken duyuşsal özellikler; dersi sevme, derse karşı ilgili olma, derse karşı olumlu tutum geliştirme gibi özelliklerdir. Tutumlar sadece bir davranış eğilimi ya da bir duygu değil, biliş-duygu-davranış eğilimi bütünleşmesidir (Kağıtçıbaşı, 1999: 103). Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri

tutumlarıdır (Gardner ve Lambert, 1972; Stern, 1983; Brown, 2001; Karasakal ve Saracaloğlu, 2009; Kaya ve diğerleri, 2009). Olumlu tutumlar öğrenme sürecinde öğrencileri daha başarılı kılarken, olumsuz tutumlar başarısızlığa neden olabilmektedir. Nitekim çeşitli araştırmalar; öğrenci tutumlarının, dil öğrenmedeki başarı düzeyini ve başarının da öğrenciyi etkilediğini ortaya koymaktadır (Krashen, 1981; Savignon, 1983; Karahan, 2007).

Anadili ve Tutum

Anadiline yönelik tutuma ilişkin çalışmada, genel olarak bireylerin anadiline karşı olumsuz tutum geliştirmediklerini öne sürmektedir. Bunun nedeni olarak da anadilin zaten doğuştan edinilmiş bir dil olması, çevresel faktörlerin anadiliyle uyumlu olması ve bireyin bu dili bilinçaltı edinmesi gibi faktörler sıralanmaktadır.

Anadili yabancı dil öğreniminde destekleyici bir role sahiptir. Buna göre, öğrenci olumlu duyuşsal tutuma sahipse ve anadilinde yetkinse yabancı dilde yüksek yeterlilik seviyesine ulaşması muhtemeldir. Diğer bir anlatımla, öğrencinin yabancı dil performansı, bir ölçüde anadilinde sahip olduğu yeterlilik seviyesine bağlıdır ve anadili ne kadar gelişmişse, yabancı dil gelişimi o kadar kolay olur (Kanjira,2008:42).

Yabancı Dil ve Tutum

Longman Uygulamalı Dilbilim sözlüğünde dil tutumları; “Farklı dillerin konuşucuları ya da dil topluluklarının birbirlerinin dillerine ya da kendi dillerine yönelik tutumları” olarak tanımlanmaktadır. Bir dile ilişkin olumlu ya da olumsuz ifadeler; dilsel zorluk ya da kolaylık, öğrenim kolaylığı ya da zorluğu, önem derecesi, seçkinlik, sosyal statü gibi izlenimler yansıtabilir. Bir dile yönelik tutum, insanların o dilin konuşucuları hakkında ne hissettiğini de gösterebilir (Richards ve diğerleri, 1992: 199). Tutumlar, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç ögeye sahiptir. Duyuşsal öge, bilişsel ögeyle yakından ilişkilidir. (Ellis, 1995).

Anadili edinimi ve yabancı dil öğrenimindeki en büyük fark, öğrencilerin kazanmış oldukları yeterlilik düzeylerindeki çeşitliliktir. Bu çeşitliliği açıklamak için öne sürülen etmenler arasında yaş, eğilim ve tutumlar bulunmaktadır. Her ne kadar bazı konuşucular anadillerine diğerlerinden daha çok hâkim olsalar da tüm bireyler en az bir dilde ortalama bir standarda ulaşmış ve bu dili kullanarak iletişime geçme yeteneğine sahiptir. Ancak yabancı dil söz konusu olduğunda başlangıç konumundan anadili-konuşucusu düzeyine erişene kadar yeterlilikte çeşitlilik görülür. Yabancı dil öğretimine ilişkin kuramların en merkezi problemi de bu olguyu açıklamaktır (Spolsky, 1969: 273).

Yabancı dil öğreniminde kişisel ve duyuşsal etmenler üzerine yapılan araştırmalar, bireylerin dil öğrenim ortamına girerken beraberinde getirdikleri özellikler üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu çerçevede, dil tutumları yabancı dil öğretiminde etkili duyuşsal etmenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Smith (1971)'e göre öğrenci, yabancı dil dersine başladığı ilk günden itibaren büyük çoğunluğu olumsuz olan birtakım tutumlara sahiptir. Öğrenci dersin anlamsız, sıkıcı ya da zor olduğunu düşünebilir. Bu gibi tutumların değiştirilmesi, akademik başarısının sağlanmasının önkoşullarından biridir. Bunun için öncelikle tutumların belirlenmesi ve öğretim bağlamında gerekli değişikliklerin ve yeniliklerin yapılması öngörülmektedir.

Tutum ve Akademik Başarı

Eğitim açısından ‘başarı’, öğrencinin müfredat çerçevesinde belirlenmiş hedeflere ulaşmasıdır. Buna göre, her okul öğrencilerin bu hedeflere ulaşmasına yardımcı olacak en iyi eğitim programını oluşturmaya çalışır. Müfredatı planlama, daha iyi araç-gereç seçme, öğretmenleri belirli hizmetiçi çalışmalara yönlendirme, en son çıkan teknolojik araçlardan yararlanma ve eğitime para harcama öğrenci başarısını arttırma hedefli etkinlikler arasındadır. Ancak bunlar başarılı bir eğitim için yeterli olmayabilir.

Carter ve Good (1973) ‘a göre başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik

programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir göstergesidir. Demirel (2001: 13) 'e göre başarı, program hedefleriyle tutarlı davranışlar bütünüdür. İkinci ve yabancı dil edinimi sosyal ve psikolojik perspektiflere sahiptir. İkinci dil öğrencisinin başarısı, öğrencinin hedef dili öğrenmeye ne kadar istekli olduğuna, dolayısıyla tutumuna bağlıdır (Gardner ve MacIntyre, 1993). Bu görüşe paralel olarak Wilkins (1978: 51), öğrenme durumlarında en büyük faktörün öğrencinin kendisi olduğunu öne sürer. Bunun yanı sıra, tutum ve akademik başarının birbiriyle ilişkili olmadığını öne süren çalışmalar da bulunmaktadır.

Araştırma Problemi

Bu çalışmanın problemini " İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik öğrenci tutumunun akademik başarıya etkisi var mıdır?" sorusu oluşturmaktadır.

Bu problem doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmaktadır

- Öğrencilerin İngilizce ve Türkçe derslerini öğrenmeye ilişkin tutumları nedir?
- İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumlar, cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, İngilizce öğrenmeye başladıkları yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik öğrenci tutumları ile akademik başarı arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumlarının İngilizce ve Türkçe dersi akademik başarısına etkisini belirlemektir. Bunun yanı sıra, anadili ve yabancı dile ilişkin tutumları karşılaştırarak diller arası tutuma ilişkin genel bir yargıya varılması amaçlanmıştır. Diller arasındaki karşılıklı dilbilimsel etki uzun yıllardır tartışılan ve araştırılan bir konudur. Bu konuyla ilgili araştırmaların büyük bir çoğunluğu anadilinin yabancı dil üzerindeki etkisini incelemektedir (Brumfit, 1983; Aydın, 1997; Cook, 2003). Bu çalışmada anadili ve yabancı dil derslerine yönelik tutum ile akademik başarı ilişkisi ele alınmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Deseni

İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumun öğrencilerin akademik başarılarına olan etkisini ölçmeyi amaçlayan bu çalışmada, var olan bir durumun kendi koşulları içinde ortaya koyulması söz konusu olduğu için tarama (betimleme) modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ankara İli'nde bulunan ortaöğretim okullarından seçkisiz yöntemle seçilen 8. ve 9. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Bu çerçevede çalışma evreninin yaklaşık yüzde 20'si örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem içindeki okullar; Ankara Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, Ankara Cumhuriyet Öğretmen Anadolu Lisesi, Ankara Şehit Nuri Pamir Lisesi, İskitler Anadolu Endüstri Meslek Lisesi, Milli Piyango Anadolu Lisesi ve Özel Jale Tezer Lisesi'dir. Örneklemde ulaşılabilen ve değerlendirme için geçerli yanıtlar veren öğrenci sayısı n=844'tür.

Tablo 1.

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Kişisel Bazı Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Değişken	Düzy	f	%
Cinsiyet	Erkek	460	54.50
	Kız	384	45.50
	Toplam	844	100.00
Öğrencinin İngilizce Öğrenmeye Başladığı Dönem	Anaokulu	66	7.90
	İlköğretim	723	86.50
	Ortaöğretim	37	4.40
	Lise	10	1.20
	Toplam	844	100.00

Tablo 1’de sunulan araştırma grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, 844 öğrenciden 460’ının (%54.50) erkek, 384’ünün (%45.50) kız öğrenci olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen 27 maddelik, 5’li Likert tipi ‘İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’ (İNDYTÖ, Cronbach Alpha= 0.73) kullanılmıştır. Tutum ölçeğinin oluşturulması sürecinde madde havuzunda toplanan 32 tutum cümlesi uzmanların görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur. Uzmanlar tarafından incelenen ve gözden geçirilen ilk prototip ölçek, 32 maddeden oluşan 5’li Likert tipindedir. Bundan başka öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını ölçmek üzere, Demirel (2005) tarafından geliştirilen 32 maddelik, 5’li Likert tipi ‘Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’ (TDYTÖ, Cronbach Alpha= 0.90) kullanılmıştır.

Tutum Ölçeği

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutum ölçeği puanlarının; “ “cinsiyete”, göre karşılaştırılması ilişkisiz t-testi ile yapılmıştır. İlişkisiz t-testi, bağımsız iki gruba ait ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılan bir tekniktir. Yukarıda söz edilen değişkenlerin tümünün iki kategorisi bulunduğundan, söz konusu teknik kullanılmıştır.

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutum ölçeği puanlarının; “İngilizceye başladıkları dönemlere” göre karşılaştırılması ‘Kruskall-Wallis H’ testi ile yapılmıştır. ‘Kruskall-Wallis H’ testi tek yönlü varyans analizinin (ANOVA) parametrik olmayan karşılığıdır ve yine bağımsız ikiden çok gruba ait ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılır. Yukarıda söz edilen değişkenlerin tümünün ikiden fazla kategorisi bulunmakla birlikte, bazı kategorilerde az sayıda birey bulunması ve dağılımın normalliği şartının karşılanmamasından dolayı, söz konusu teknik kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Tablo 2.

İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör 1: İngilizce Dersine Yönelik Olumlu Düşünceler	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu
1 İngilizceyi öğrenmeyi çok isterim.	.62	.53
2 İngilizce sözcükler bende merak uyandırır.	.74	.65
4 İngilizce bilmek geleceğim için önemlidir.	.63	.54
5 İngilizce ders saatlerinin artmasını isterim.	.71	.63
7 İngilizceyi akıcı olarak konuşmak isterim.	.72	.61

Tablo 2'nin Devamı

9	İngilizce eğlenceli bir derstir.	.66	.57
13	İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım.	.48	.39
15	İleride İngilizceyle ilişkili bir meslek seçmek isterim.	.60	.49
19	İngilizce öğrenmeye zaman ayırıyorum.	.43	.33
24	İngilizce öğretmenimle İngilizce konuşmak isterim.	.62	.53
26	İngilizce dersindeki oyun aktiviteleri ilgimi çeker.	.75	.61
30	İngilizce dersine çalışmaktan hoşlanırım.	.62	.55
32	İngilizce-Türkçe sözlükleri incelemek hoşuma gider.	.56	.52
Özdeğer=6.18 Açıklanan Varyans=%20.25 Cronbach-Alfa=.86			
Faktör 2: İngilizce Dersine Yönelik Olumsuz Düşünceler			
3	İngilizce dersine sadece okuldaki İngilizce dersini geçmek için çalışırım.	.72	.53
6	İngilizce dersinde Türkçe açıklamalar yapılmadıkça konuyu anlamakta zorluk çekerim.	.68	.52
8	İngilizce dersindeki konuların azaltılmasını isterim.	.47	.36
10	İngilizce dersinde canım sıkılır.	.63	.53
12	İngilizce ders kitabındaki okuma-anlama sorularını yanıtlamayı sevmem.	.60	.48
14	İngilizce sınavlarından çekinirim.	.67	.54
22	İngilizce konuşurken hata yapmaktan korkarım.	.40	.29
Özdeğer=3.38 Açıklanan Varyans=%11.18 Cronbach-Alfa=.75			
Faktör 3: İngiliz Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler			
16	İngilizce müzik dinlemekten hoşlanmam.	.56	.41
17	İngilizce öğrenmek için çaba göstermem.	.62	.49
20	İngilizce filmlerden hoşlanmam.	.56	.46
23	İngilizce dersi ilgimi çekmez.	.54	.39
25	İngilizce benim için zaman kaybıdır.	.45	.30
27	Çevremde İngilizce konuşulması beni rahatsız eder.	.42	.40
31	İngilizce dersinde öğrendiklerim günlük hayatta işime yaramaz.	.57	.45
Özdeğer=1.65 Açıklanan Varyans=%10.07 Cronbach-Alfa=.70			

KMO= .75, Barlett Küresellik Testi: [χ^2 =1052.133, sd=351, p=.000]

Açıklanan Toplam Varyans=%41.50

Tüm Ölçek için Cronbach-Alfa=.73

Araştırma grubundan toplanan veriler üzerinde "İNDYTÖ" nin önce geçerlik, ardından güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizi için uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve 'Barlett Küresellik Testi' sonuçları incelenmiştir. KMO değeri, verilerin faktör çıkarmak için uygun olup olmadığına karar vermenin bir ölçüsü olarak kullanılmaktadır. Kaiser-Meyer-Olkin değerinin yüksek olması ölçekteki her bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceği anlamına gelir. Kaiser-Meyer-Olkin Testi sonucunda, değer 0.50'den düşük olması halinde faktör analizine devam edilemeyeceği yorumu yapılır. KMO değeri şu aralıklar dikkate alınarak değerlendirilebilir: a) 0.50-0.60 arasında ise "kötü", b) 0.60-0.70 arasında ise "zayıf", c) 0.70-0.80 arasında ise "orta", d) 0.80-0.90 arasında ise "iyi" ve e) 0.90 üzerinde ise "mükemmel" olduğu kabul edilir (Leech, Barrett ve Morgan, 2005; Şencan, 2005; Tavşancıl, 2005).

Bu çalışmada KMO değerinin .75 olduğu saptanmıştır. Bu da “orta” olarak nitelendirilebilir.

Yine aynı amaçla uygulanan Barlett Küresellik Testi değerinin de anlamlı olduğu [$\chi^2=1052.133$, $sd=351$, $p<.01$] belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, veri setinin açımlayıcı faktör analizi için uygunluğuna karar verilmiştir.

Alanyazında, bir maddenin faktör yük değeri için asgari 0.30 olması yönünde yaygın bir görüş vardır; ancak bu büyüklüğün 0.40 olması gerektiğini savunan kuramcılar da mevcuttur (Şencan, 2005). Tabachnick ve Fidell (2001) 'e göre temel bir kural olarak her bir değişkenin faktör yük değerinin 0.32 ve daha üzerinde olması gerekir. Bu çalışmada maddelerin ölçekte kalıp kalmamasına karar vermede faktör yük değerinin alt sınırı olarak .40 benimsenmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, 'İNDYTÖ' nin ilk boyutu olan “İngilizce Dersine Yönelik Olumlu Düşünceler” boyutunda 13 madde yer almakta ve maddelerin Varimax dik döndürme yöntemiyle döndürülmüş faktör yük değerleri 0.43 ile 0.75 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları incelendiğinde, 0.33 ile 0.65 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin özdeğer 6.18 ve faktörün tek başına açıkladığı varyans %20.25'tir. Söz konusu faktöre ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .86'dır.

İNDYTÖ'nin ikinci boyutu olan “İngilizce Dersine Yönelik Olumsuz Düşünceler” boyutunda yedi madde yer almakta ve maddelerin Varimax dik döndürme yöntemiyle döndürülmüş faktör yük değerleri 0.40 ile 0.72 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları 0.29 ile 0.54 arasında değişmektedir. Bu faktöre ilişkin özdeğer 3.38 ve faktörün tek başına açıkladığı varyans %11.18'dir. Söz konusu faktöre ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .75'tir.

İNDYTÖ'nin üçüncü boyutu olan “İngilizce Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler” boyutunda yedi madde yer almakta ve maddelerin Varimax dik döndürme yöntemiyle döndürülmüş faktör yük değerleri 0.42 ile 0.62 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları 0.30 ile 0.49 arasında değişmektedir. Bu faktöre ilişkin özdeğer 1.65 ve faktörün tek başına açıkladığı varyans %10.07'dir. Söz konusu faktöre ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .70'dir.

İNDYTÖ'nin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Üç faktörün açıkladığı toplam varyans %41.50'dir. Scherer, Wiebe, Luther ve Adams (1988), Sosyal Bilimlerde %40 ile %60 arasında değişen varyans oranlarının yeterli olduğunu belirtmektedirler (Akt: Tavşancıl, 2005). Bu haliyle ölçeğin açıkladığı toplam varyans oranının yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .73'tür.

Başlangıçta 32 maddeden oluşan deneme formunda yer alan 5 madde (11, 18, 21, 28 ve 29 nolu maddeler) ise, birden fazla faktörde yüksek faktör yük değerine sahip (binişik) olmaları gerekçesi ile ölçekten çıkartılmıştır.

Sonuç olarak elde edilen bulgular sonucunda, araştırmacı tarafından geliştirilen İNDYTÖ'nin öğrencilerin İngilizce tutumlarının belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğuna karar verilmiştir. Aracın kullanımında İNDYTÖ'nin ikinci faktörünü oluşturan 7 madde (3,6,8,10,12,14,22) ve üçüncü faktörünü oluşturan 7 madde'nin (16,17,20,23,25,27,31) olumsuz tutum maddeleri olduğu ve ters kodlanması gerektiği unutulmamalıdır (Tamamen Katılıyorum:1; Hiç Katılmıyorum:5).

Tablo 3.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

		Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu
Faktör 1: Türkçe Dersine Yönelik Olumlu Düşünceler			
1	Türkçe çok sevdiğim dersler arasındadır.	.68	.60
2	Türkçe dersine çalışmak beni dinlendirir.	.52	.48
5	Türkçe dersi ile uğraşmak beni eğlendirir.	.56	.57

Tablo 3'ün devamı

6	Boş zamanlarımda Türkçe çalışmaktan zevk alırım.	.62	.63
8	İleride Türkçeyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	.49	.44
12	Türkçe dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	.65	.58
13	Dersler arasında en çok Türkçe dersinden hoşlanırım.	.57	.53
16	Türkçe dersi ödevlerini sıkılmadan, zevkle yaparım.	.69	.66
18	Boş zamanlarımda Türkçe dersiyle ilgili çalışmalar yapmaktan hoşlanırım.	.74	.68
19	Türkçe dersinde kendimi rahat hissedirim.	.67	.58
20	Bana göre Türkçe en çekici derstir.	.64	.57
26	Günün belirli zamanlarını serbest okuma için ayırmaktan hoşlanırım.	.66	.53
28	Daha güzel konuşmak için kitap okurum.	.51	.39
29	İnsanın en temel ihtiyaçlarından birinin okumak olduğuna inanıyorum.	.31	.27
31	Tatilde yapmaktan en çok hoşlandığım şey kitap okumaktır.	.69	.58
32	İyi düşünmek için çok kitap okumak gerektiğine inanıyorum.	.49	.49
Özdeğer=7.833 Açıklanan Varyans=%21.57 Cronbach-Alfa=.89			
Faktör 2: Türkçe Dersine Yönelik Olumsuz Düşünceler			
3	Türkçe derslerindeki konuların azaltılmasından memnun olurum.	.41	.39
4	Türkçe dersine çalışırken canım sıkılır.	.38	.39
10	Programda Türkçe ders saatlerinin sayısı azaltılsa mutlu olurum.	.62	.57
11	İleride Türkçeyle ilişkisi en az olan bir meslek seçmek isterim.	.54	.48
15	Mümkün olsa Türkçe yerine başka bir ders alırım.	.65	.53
17	Türkçe dersine mecbur olduğum için çalışıyorum.	.59	.50
21	Türkçe dersi konuları azaltılırsa sevinirim.	.58	.55
22	Türkçe dersinden çekinirim.	.54	.44
23	Türkçe dersine, sadece sınıf geçmek için çalışırım.	.63	.47
24	Türkçe ders konuları ilgi duyduğum konular değildir.	.81	.70
25	Kitap okumak en çabuk yorulduğum işlerdendir.	.44	.41
27	Gözlerimi bozar diye kitap okumaktan çekinirim.	.59	.41
30	Ders kitapları dışında kitaplar okumaktan hoşlanmam.	.40	.33
Özdeğer=3.217 Açıklanan Varyans=%16.54 Cronbach-Alfa=.90			
KMO= .83, Barlett Küresellik Testi: [χ^2 =1352.274, sd=406, p=.000]			
Açıklanan Toplam Varyans= %38.11 Tüm Ölçek için Cronbach-Alfa=.90			

Araştırma grubundan toplanan veriler üzerinde "TDYTÖ"nin önce geçerlik, ardından güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizi için uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve Barlett Küresellik Testi sonuçları incelenmiştir. Bu çalışmada KMO değerinin .83 olduğu saptanmıştır. Bu da "iyi" olarak nitelendirilebilir. Yine aynı amaçla uygulanan Barlett Küresellik Testi değerinin de anlamlı olduğu [χ^2 =1352.274, sd=406, p<.01] belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, veri setinin açımlayıcı faktör analizi için uygunluğuna karar verilmiştir.

Bu çalışmada maddelerin ölçekte kalıp kalmamasına karar vermede faktör yük değerinin alt sınırı olarak .40 benimsenmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi, TDYTÖ'nin ilk boyutu olan "Türkçe dersine yönelik olumlu düşünceler" boyutunda 16 madde yer almakta ve maddelerin Varimax dik döndürme yöntemiyle döndürülmüş faktör yük değerleri 0.31 ile 0.74 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları incelendiğinde, 0.27 ile 0.68 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktöre ilişkin özdeğer 7.833 ve faktörün tek başına açıkladığı varyans %21.57'dir. Söz konusu faktöre ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .89'dur.

TDYTÖ'nin ikinci boyutu olan "Türkçe dersine yönelik olumsuz düşünceler" boyutunda 13 madde yer almakta ve maddelerin Varimax dik döndürme yöntemiyle döndürülmüş faktör yük değerleri 0.38 ile 0.65 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları 0.33 ile 0.70 arasında değişmektedir. Bu faktöre ilişkin özdeğer 3.217 ve faktörün tek başına açıkladığı varyans %16.54'tür. Söz konusu faktöre ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .83'tür.

TDYTÖ'nin iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. İki faktörün açıkladığı toplam varyans %38.11'dir. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .90'dır.

Bulgular

"Öğrencilerin İngilizce ve Türkçe Öğrenmeye İlişkin Tutumu Nedir?" Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin 'İNDYTÖ'nin alt boyutlarından aldıkları puanlara ve toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde, birinci faktöre ilişkin ortalamanın (\bar{X} =24.99), ikinci faktöre ilişkin ortalamanın (\bar{X} =18.58), üçüncü faktöre ilişkin ortalamanın (\bar{X} =13.73) ve toplam puana ilişkin ortalamanın ise (\bar{X} =57.29) olduğu görülmektedir. Diğer bir anlatımla, öğrencilerin 57. 29'u İngilizce dersine yönelik olumlu tutuma sahiptir.

Tablo 4.

İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nin Alt Boyutlarına ve Toplam Puanına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyut	\bar{X}	S
1. İngilizce Dersine Yönelik Olumlu Düşünceler	24.99	7.58
2. İngilizce Dersine Yönelik Olumsuz Düşünceler	18.58	6.00
3. İngiliz Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler	13.73	5.12
Genel Toplam	57.29	15.68

Tablo 5.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nin Alt Boyutlarına ve Toplam Puanına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyut	\bar{X}	S
1 Türkçe Dersine Yönelik Olumlu Cümleler	41.35	12.75
2 Türkçe Dersine Yönelik Olumsuz Cümleler	31.16	10.53
Genel Toplam	72.52	21.07

Öğrencilerin 'TDYTÖ'nin alt boyutlarından aldıkları puanlara ve toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde, birinci faktöre ilişkin ortalamanın (\bar{X} =41), ikinci faktöre ilişkin ortalamanın (\bar{X} =31.16) ve toplam puana ilişkin ortalamanın (\bar{X} =72.52) olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, öğrencilerin 72. 52'si Türkçe dersine yönelik olumlu tutuma sahiptir.

Tablo 6.

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin İNDYTÖ ve TDYTÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (İlişkisiz t-Testi) (K1)

Puanlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	T	P
Türkçe Faktör 1	1.E	460	39.05	12.15	842	4.87	.00
	2.K	384	43.28	12.93			
Türkçe Faktör 2	1.E	460	33.32	11.00	842	6.77	.00
	2.K	384	28.58	9.33			
İngilizce Faktör 1	1.E	460	25.23	7.81	842	1.02	.31
	2.K	384	24.70	7.31			
İngilizce Faktör 2	1.E	460	17.91	5.61	841	3.04	.00
	2.K	384	19.15	6.26			
İngilizce Faktör 3	1.E	460	12.73	4.50	842	5.35	.00
	2.K	384	14.56	5.45			

Bu çalışma evreninde, öğrencilerin cinsiyetlerine göre İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumları arasında farklılık olduğu gözlenmiştir. Buna göre, kız öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumları erkeklerden daha olumludur. Erkek öğrenciler ise İngilizce dersinde kızlardan daha olumlu tutuma sahiptir. Bu sonuç, Yaşar (1989) ve Saracaloğlu (1995)'nin erkek öğrencilerin yabancı dile ilişkin tutumlarının kızlardan daha olumlu olduğunu belirlediği araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Graham (1990), Keskin (2003), Selçuk (1997), Karahan (2007), Özdemir (2008) tarafından yapılan çalışmalarda ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha olumlu dilsel tutuma sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 7.

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin İNDYTÖ Puanlarının İngilizce Öğrenmeye Başladıkları Dönemlere Göre Karşılaştırılması

Puanlar	İngilizceye Başladıkları Dönem	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark (Mann Whitney U Testi)
İngilizce Faktör 1	1.Anaokulu	66	420.37	3	5.80	.12	-
	2.İlköğretim	723	563.41				
	3.Ortaöğretim	37	478.74				
	4.Lise	10	324.05				
İngilizce Faktör 2	1.Anaokulu	66	419.77	3	25.03	.00	1-2
	2.İlköğretim	722	312.90				1-3
	3.Ortaöğretim	37	517.70				2-3
	4.Lise	10	563.76				
İngilizce Faktör 3	1.Anaokulu	66	423.45	3	12.95	.00	1-2
	2.İlköğretim	723	394.20				1-3
	3.Ortaöğretim	37	468.78				
	4.Lise	10	524.58				

İNDYTÖ'nin birinci faktöründe İngilizce öğrenimine ilköğretimde başlayan öğrencilerin tutumları (\bar{X} =563.41) olumludur. Diğer bir anlatımla, araştırmaya katılan öğrenciler arasında İngilizce dersine yönelik en olumlu tutumun İngilizceye ilköğretim döneminde başlayanlara ait olduğu belirlenmiştir. En olumsuz tutum ise İngilizceye lise döneminde başlayanlara (\bar{X} =324.05) aittir.

“İngilizce ve Türkçe Dersine Yönelik Öğrenci Tutumları ile Akademik Başarı Arasında Fark Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 8.

İNDYTÖ ve TDYTÖ Toplam Puan ve Alt Ölçek Puanları ile İngilizce ve Türkçe Başarıları Arasındaki İlişkiler

Puanlar	İngilizce Başarı Notu	Türkçe Başarı Notu
1.Türkçe Faktör 1	.20**	.15**
2.Türkçe Faktör2	.02	.08*
3.Türkçe Toplam	.11**	.05
4.İngilizce Faktör 1	.25**	.11**
5.İngilizce Faktör 2	.46**	.23**
6.İngilizce Faktör 3	.37**	.25**
7.İngilizce Toplam	.42**	.22**
8.İngilizce Başarı Notu	-	.70**
9.Türkçe Başarı Notu	-	-

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 8’de sunulan İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutum ölçeği toplam puan ve alt ölçek puanları ile İngilizce ve Türkçe başarıları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, TDYTÖ’nin birinci faktörü ile Türkçe Başarı Notu arasında .15 düzeyinde düşük, pozitif, .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

TDYTÖ’nin ikinci faktörü ile Türkçe Başarı Notu arasında .08 düzeyinde düşük, pozitif, .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

TDYTÖ’nin toplam puanı ile Türkçe Başarı Notu arasında .05 düzeyinde düşük, pozitif ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir anlatımla, Türkçe dersine yönelik tutum ile başarı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r = .05$, $P > .05$). Buna göre, öğrencilerin başarıları tutumlarına göre farklılaşmamaktadır. Özdemir (2008), 9. sınıf öğrencilerinin Türk edebiyatı dersine yönelik tutumlarının Türk edebiyatı dersi akademik başarısına etkisini incelediği araştırmada, öğrencilerin Türk edebiyatına yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında düşük bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

İNDYTÖ’nin birinci faktörü ile İngilizce Başarı Notu arasında .25 düzeyinde düşük, pozitif ve .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. İNDYTÖ’nin ikinci faktörü ile İngilizce Başarı Notu arasında .46 düzeyinde orta, pozitif ve .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. İNDYTÖ’nin üçüncü faktörü ile İngilizce Başarı Notu arasında .37 düzeyinde, orta, pozitif ve .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

İNDYTÖ’nin toplam puanı ile İngilizce başarı notu arasında .42 pozitif, orta ve .01 düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonucuna göre, İngilizce dersine yönelik olumlu tutuma sahip öğrencilerin akademik başarı oranları yüksektir. Bu sonuç, öncelikle Gardner ve MacIntyre (1993)’ın tutum ve başarı arasında yakın bir ilişki olduğunu öne sürdükleri çalışmayla örtüşmektedir. Bunun yanı sıra; Selçuk (1997), Çoban (1989) da çalışmalarında tutum ile başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

TDYTÖ’nin toplam puanı ile İNDYTÖ’nin toplam puanı arasında .16 düzeyinde, düşük, .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre, Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumların düşük düzeyde birbiriyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

İngilizce Başarı Notu ile Türkçe Başarı Notu arasında .70 düzeyinde, orta, .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir anlatımla, Türkçe dersinde başarılı olan öğrencilerin, İngilizce dersinde de başarılı olduğu saptanmıştır. Buna göre, dil başarılarının birbiriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

Tartışma

Bu araştırma, ortaöğretim 8. ve 9. sınıf öğrencilerinin genel olarak anadili ve yabancı dil derslerine karşı olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Tutum ile akademik başarı arasındaki ilişki ise derslere göre farklılık göstermektedir. Buna göre, Türkçe dersine yönelik tutum ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olmamasına rağmen, yabancı dil dersine yönelik tutum ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Diğer bir anlatımla, çalışmanın sonucunda Türkçe dersine ilişkin olumlu tutum sergileyen öğrencilerin başarı puanlarının düşük olmasına karşın, İngilizce dersinde olumlu tutuma sahip öğrencilerin başarı notlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, tutumların her ders için akademik başarıyla paralellik göstermediği düşünülebilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin Türkçe ve İngilizce derslerine ait başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum, anadili ve yabancı dil arasında bir ilişki olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Çünkü araştırmadan elde edilen sonuçlara göre anadilinde başarılı olan öğrenci, yabancı dilde de başarılıdır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, erkeklerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Buna göre, alanyazında kız öğrencilerin dilsel becerilerinin erkek öğrencilerden daha olumlu olduğuna yönelik araştırma sonuçlarına farklı yönde bir bulgu eklendiği görülmektedir. Bu durumda, dil tutumlarında cinsiyet değişkeninin örneklem farklılıklarına göre değişebileceği söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, yabancı dil öğrenimine ortaöğretim ve lise düzeyinde başlayan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları olumsuzdur. Anaokulunda ve ilkokulda başlayanlar ise daha olumlu tutuma sahiptir. Buna göre, ülkemizde bütün öğrencilerin yabancı dil eğitimine anaokulunda başlaması, anadili ve yabancı dil gelişimleri açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç

Günümüz yabancı dil öğretiminde, 'öğrenen merkezli' yaklaşımın öncelenmesi; tutum, motivasyon, eğilim, kaygı gibi konulara ilişkin araştırmaların yoğunlaşmasına neden olmuştur. Yabancı dil öğretim etkinliklerinin amaçlarından biri de bireylerin bilişsel gelişimini destekleyecek duyuşsal özelliklerin kazandırılmasıdır.

Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri tutumlarıdır. Ancak eğitim sistemindeki yaygın uygulamalarda duyuşsal boyutun ihmal edildiği, ağırlığın bilişsel ve devinişsel alandaki davranışların kazandırılmasına verildiği görülmektedir. Duyuşsal gelişim, öğrencinin öğrendiği yabancı dili içselleştirmesinde büyük etkiye sahiptir. Tutumların belirlenmesi, öğretmenlere öğrencinin dilsel gelişimine ilişkin ipuçları sağlamakla birlikte, öğretim müfredatının oluşturulması, araç-gereçlerin seçimi, izlencelerin uygulanması gibi konulara rehberlik edebilir.

Bu araştırmada elde edilen veriler ışığında, yabancı dile karşı olumlu tutum ile başarının ilişkili olduğu, buna göre, öğrencilerde olumlu tutumu geliştirecek eğitim ve öğretim etkinliklerinin araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra, araştırmanın öne çıkan bulgularından biri olan anadilde yetkinliğin yabancı dil başarısını olumlu yönde etkilemesi, anadilinin diğer dilleri öğrenme sürecinde merkezi bir role sahip olduğu görüşünü desteklemektedir. Bu nedenle, yabancı dil öğretiminin anadili ve duyuşsal özellikler çerçevesinde ele alınmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılabilir.

Kaynakça

- Aydın, Ö. (1997). Anadili Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi ve Evrensel Dilbilgisi, *Dil Dergisi*, Sayı: 54, 23-30.
- Brown, H. D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*, Second Edition, San Francisco Public University.
- Brumfit, C. (1983). *Communicative Methodology in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Butzkamm, W. (2003). We Only Learn Language Once. The Role of Mother Tongue in EFL Classrooms: Death of Dogma. *Language Learning Journal*, 28,29-39.
- Carter, V. ve Good, E. (1973). *Dictionary of Education*, 4. Baskı. New York: McGraw Hill Book Company.
- Çoban, A. (1989). Ankara Merkez Ortaokullarındaki Son Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersine İlişkin Tutumları, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cook, V. (2003). *Effects of the Second Language on the First*. UK: Multilingual Matters Ltd.
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitim Sözlüğü*, 1. baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, 6. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ellis, R. (1995). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press. NY.
- Erdoğan, Y. M. (2006). Yaratıcılık ile Öğretmen Davranışları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler'', *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17) : 95-106.
- Franzoi, S. L. (2003). *Social Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Gardner, R. C. ve MacIntyre, P. D. (1993). A Student's Contribution to Second Language Acquisition. Part II: Affective Variables. *Language Teaching*, 26, 1-11.
- Gardner, R. C., ve Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Newbury House:Rowley, Massachusetts.
- Hilgard, E. R., ve Atkinson, R. C. (1975). *Introduction to Psychology*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Kağıtçıbaşı, C. (1999). Yeni İnsan ve İnsanlar. 10. Baskı. Sosyal Psikoloji Dizisi: 1. İstanbul: Evrim Basım Yayım ve Dağıtım Yayıncılık.
- Kanjira, T. J. (2008). Motivation and Attitudes Towards English as Second Language Among Learners in Rural Kwazulu-Natal High Schools. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Michigan Üniversitesi: USA
- Karahan, F. (2007). Language attitudes of Turkish Students Towards the English Language and Its Use in Turkish Context. Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, *Journal of Arts and Sciences*, 7, 73-87.
- Karasakal, N. ve Saracaloğlu, A. S. (2009). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Derslerine Yönelik Tutumları, Akademik Benlik Tasarımları ile Başarıları Arasındaki İlişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Haziran. Cilt: VI Sayı: I, 343-362.
- Kaya, A. İ., Arslantaş, H. İ., Şimşek, N. (2009) İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 30, 367-387.
- Krashen, S. D. (1981). *Second language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon Press.
- Leech, N. L., Barrett, K. C. ve Morgan, G. A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and*

Interpretation. NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- Lett, J. (1977). "Assessing Attitudinal Outcomes", (Ed. Philips, J. İçinde), *The Language Connection: From Classroom to The World*, Skokie, III.,267-302.
- Lightbown, P. M. ve Spada, N. (1999). *How Languages are Learned*, Second edition, New York, Oxford University Press.
- Morgan, C. T. (1995). *Psikolojiye Giriş*. Çev: Sirel Karatas, 11. Baskı, Ankara: Meteksan A.Ş.
- Richards, J. C. ve Rodgers, T. S. (2003). *Approaches and Methods in Language Teaching*, Second edition, New York: Cambridge University Press.
- Richards, J. C., ve Platt, J., Platt. C. (1992). *Dictionary of Longman Teaching and Applied Linguistics*, Addison Wesley Publishing Company, İkinci Baskı.
- Savignon, S. J. (1983). *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice*. Reading, USA: Addison-Wesley Publishing Company.
- Selçuk, E. (1997). İngilizce Dersine Tutum ile Bu Dersteki Akademik Başarı Arasındaki İlişki". *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Diller Ana Bilim Dalı.
- Smith, A. A. (1971). The Importance of Attitude in Foreign Language Learning. *Modern Language Journal*. 55, s. 82-8
- Spolsky, B. (1969). Attitudinal Aspects of Second Language Learning. *A Journal of Research in Language Studies*, 19,s. 271-275.
- Stern, H. H. (1983). *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press,
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabachnick B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (Fourth Edition). MA: Allyn & Bacon, Inc.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Wilkins, D. A. (1978). *Second Language Learning and Teaching*. London: Edward and Arnold.